

UZASADNIENIE
do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie
z dnia z dnia 18 listopada 2025 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Guzówka PLH060071

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940, Dz. U. z 2025 r. poz. 884) sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie z art. 27a ust. 2 oraz 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących planach ogólnych gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzeniem tego projektu oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 3 i ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 został wyznaczony w związku z wypełnianiem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.UE.L.206/7 z dnia 22 lipca 1992 r.) i zatwierdzony jako obszar o znaczeniu dla Wspólnoty

(OZW) w 2011 r. Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny - notyfikowana jako dokument nr C(2010)9669 (Dz.U.UE.L.2011.33.146 z dnia 8 lutego 2011 r.). Obecnie status prawny obszaru określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2019 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Guzówka (PLH060071) (Dz.U. z 2019 r., poz. 2001).

Projekt planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Guzówka (PLH060071) - zwanego dalej obszarem Natura 2000 Guzówka - został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940) oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Obszar Natura 2000 Guzówka położony jest w województwie lubelskim, w powiecie lubelskim, na terenie gminy Wysokie oraz w powiecie biłgorajskim w gminie Turobin, a jego powierzchnia wynosi 741,46 ha. Składa się z czterech powiązanych funkcjonalnie enklaw, spośród których trzy stanowią obszary leśne, a jeden to zarastająca murawa kserotermiczna.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (dokumentacja sieci Natura 2000 zawierająca zakres zgodny ze stosowanymi decyzjami wykonawczymi Komisji Europejskiej) obszar Natura 2000 Guzówka został wyznaczony dla ochrony siedlisk przyrodniczych:

- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*),
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),

oraz dla ochrony gatunku rośliny i jej siedliska:

- 1902 Obuwik pospolity (*Cypripedium calceolus*).

Kody siedlisk przyrodniczych i gatunków są zgodne z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713).

Plan zadań ochronnych został opracowany w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” POIS.02.04.00-00-0193/16, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. W ramach prac nad projektem planu została sporządzona dokumentacja planu zadań ochronnych, której wykonawcą była firma Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska w Warszawie. Wyniki prac eksperckich posłużyły do przygotowania niniejszego zarządzenia.

Przedmiotowy plan zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych został sporządzony dla całego obszaru Natura 2000 Guzówka, gdyż nie stwierdzono okoliczności, o których mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody:

- 1) dla obszaru, ani jego części nie ustanowiono planu ochrony,
- 2) na terenie obszaru nie znajduje się park narodowy, rezerwat przyrody lub park krajobrazowy, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody,
- 3) obszar nie pokrywa się w całości lub w części z obszarem nadleśnictwa, dla którego ustanowiono plan urządzenia lasu uwzględniający zakres, o którym mowa w ust. 10,
- 4) obszar nie znajduje się na obszarach morskich.

Przebieg granic obszaru w postaci mapy przedstawiono w załączniku nr 2 oraz opisano w załączniku nr 1 w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, tj. układzie współrzędnych, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. z 2024 r. poz. 342, z 2025 r. poz. 106).

Jednym z elementów prac związanych z opracowaniem planu zadań ochronnych było zidentyfikowanie zagrożeń istniejących i potencjalnych (załącznik nr 3) mogących oddziaływać negatywnie na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru:

- W stosunku do siedliska 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) określono następujące istniejące zagrożenia:
 - Obserwuje się stopniowe zaorywanie powierzchni płatu murawy kserotermicznej, przez co jej areał maleje.
 - Siedlisko ulega intensywnemu zarastaniu przez krzewy i podrost drzew. Wzrasta zacienienie, wskutek czego gatunki heliofilne ustępują zubożając skład gatunkowy siedliska.
 - Obserwuje się spływ powierzchniowy z okolicznych pól (od strony północnej) wód zanieczyszczonych pestycydami. Gleba ulega nityfikacji i wkraczają gatunki nitrofilne, takie jak *Galium aparine*. Ponadto w części zachodniej płatu stwierdzono sporadyczne wyrzucanie ziemi ogrodowej z nasionami, korzeniami, kłaczami i innymi częściami roślin gatunków obcych i ogrodowych, jak np. czyściec kosmaty *Stachys germanica*.
- Dla siedliska 6210 Murawy kserotermiczne określone zostało następujące zagrożenie potencjalne:
 - Przez siedlisko przebiega słabo zaznaczająca się droga, która jest sporadycznie użytkowana, jednak może ona eliminować gatunki murawowe na korzyść gatunków zbiorowisk wydepczyk (zbiorowisk dywanowych), a nawet prowadzić do jałowienia gleby.
- W stosunku do siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny zidentyfikowano następujące istniejące zagrożenia:
 - Zbyt małe ilości martwego drewna jak na fazę rozwojową drzewostanu. Usuwanie martwego drewna powoduje ubożenie siedliska i obniżenie różnorodności biologicznej.
- Zagrożenia potencjalne dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny to:
 - Obecnie liczne drogi dojazdowe do poszczególnych działek nie zaburzają struktury i składu gatunkowego fitocenoza, jednakże potencjalnie mogą nieść ze sobą niebezpieczeństwo napływu gatunków obcych geograficznie i inwazyjnych.
- W stosunku do gatunku 1902 Obuwik pospolity określono następujące istniejące zagrożenie:
 - Duży wpływ na stan siedliska gatunku ma rozwój dolnych warstw lasu (podszyt leszczyzny), co zmienia warunki świetlne i termiczne na dnie lasu.

Mając na względzie zidentyfikowane w obszarze zagrożenia sformułowano cele działań ochronnych (załącznik nr 4), w oparciu o wskaźniki oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z metodyką monitoringu siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

- Zgodnie z metodyką monitoringu siedliska 6210 Murawy kserotermiczne (Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa 2012. Modyfikacja metodyki monitoringu 2022-05-27) określone zostały następujące cele działań ochronnych:
 - Utrzymanie stabilnej powierzchni 0,33 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów, co odpowiada ocenie U1.
 - Zachowanie siedliska w stanie właściwym FV w zakresie wskaźników: „gatunki charakterystyczne”; „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielonych”
 - Poprawa wskaźników: „obce gatunki inwazyjne”; „ekspansja krzewów i podrostu drzew” do oceny U1.

- Zgodnie z metodyką monitoringu siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa 2015) określone zostały następujące cele działań ochronnych:
 - Zachowanie siedliska w obszarze na powierzchni 730,35 ha co odpowiada ocenie FV.
 - Zachowanie siedliska w stanie właściwym FV w zakresie wskaźników: „charakterystyczna kombinacja florystyczna”, „ekspansywne gatunki rodzime w runie”, „struktura pionowa i przestrzenna roślinności”, „wiek drzewostanu” na 30 % powierzchni siedliska, „naturalne odnowienie drzewostanu”, „gatunki obce w drzewostanie”, „mikrosiedliska drzewne” na 12 % powierzchni, „inne zniszczenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna”.
 - Utrzymanie siedliska w stanie niepogorszonym U1 w zakresie wskaźników: „wiek drzewostanu” na 70 % powierzchni siedliska, „mikrosiedliska drzewne” na około 88 % powierzchni siedliska, „martwe drewno (łącznie zasoby)” na 88 % powierzchni.
 - Poprawa z oceny U2 do U1 w zakresie wskaźników: „martwe drewno (łącznie zasoby)”, „martwe drewno wielkowymiarowe” na 80 % powierzchni siedliska.
- Zgodnie z metodyką monitoringu gatunku 1902 Obuwik pospolity (Monitoring gatunków roślin. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa 2010. Modyfikacja metodyki monitoringu 2015-07-17) określone zostały następujące cele działań ochronnych:
 - Zachowanie siedliska w stanie właściwym FV w zakresie wskaźników: „udział pędów wegetatywnych”, „fragmentacja siedliska”, „wysokie byliny/gatunki ekspansywne”, „wysokość runi”, „wojłok (martwa materia organiczna)”, „miejsca do kiełkowania”.
 - Zachowanie siedliska gatunku w obszarze na poziomie około 34,3 ha, co odpowiada ocenie FV.
 - Utrzymanie siedliska w stanie niepogorszonym U1 w zakresie wskaźników: „liczba kęp”, „obecność siewek”, „ocienienie przez drzewa i krzewy”.

Działania ochronne dla wyżej wymienionych siedlisk przyrodniczych, roślin oraz gatunków zwierząt zostały przedstawione na mapach jako załącznik nr 6 do zarządzenia. Lokalizację działań ochronnych w obszarze Natura 2000 określa załącznik nr 7.

Zaplanowano również monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych prowadzony zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ:

- 6210 Murawy kserotermiczne – co 6 lat w trakcie obowiązywania PZO.
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny – co 6 lat w trakcie obowiązywania PZO.
- 1902 Obuwik pospolity – dwie kontrole na każdym stanowisku w pojedynczym cyklu, co 6 lat w trakcie obowiązywania PZO.

Plan zadań ochronnych nie zawiera wskazań do zmian w istniejących planach ogólnych gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych. Lasy na tym terenie są przede wszystkim własności prywatnej, nadzorowane przez Starostwa Powiatowe w Lublinie i Biłgoraju. Tylko niewielka część lasów pozostaje w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Nadleśnictwa Krasnostaw.

Sporządzenie planu ochrony dla obszaru nie jest konieczne, ponieważ ustanowiony plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem z dnia 23 listopada 2017 r. znak WPN.6320.14.1.2017.WE, zawiadomił o przystąpieniu do opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Guzówka oraz możliwości złożenia uwag i wniosków do założeń przedmiotowego dokumentu.

Do prac nad określeniem działań ochronnych (w zespole roboczym, zwanym Zespołem Lokalnej Współpracy) zostali zaproszeni przedstawiciele podmiotów reprezentujących kluczowe grupy interesu, czyli: administracji publicznej, placówek naukowych, organizacji pozarządowych oraz osób prywatnych, których działalność może być w jakikolwiek sposób powiązana z Obszarem, tj.: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Urząd Marszałkowski, Nadleśnictwo Krasnystaw, Urząd Gminy Turobin, Urząd Gminy Wysokie, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lublinie, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, Lubelska Izba Rolnicza w Lublinie, Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze.

W trakcie procesu planistycznego przeprowadzono spotkania dyskusyjne. Pierwsze spotkanie miało miejsce w dniu 21.03.2019 r., podczas którego omówiono rozmieszczenie, stan ochrony oraz zagrożenia przedmiotów ochrony. Drugie miało charakter terenowy i odbyło się 21.09.2020 r. w obszarze Natura 2000 Guzówka. Podczas spotkania zostały zaprezentowane wyniki badań terenowych przez Wykonawcę, wskazane cele ochronne i zagrożenia dla obszaru i przedmiotów ochrony. Trzecie spotkanie dyskusyjne miało miejsce 20.09.2022 r. w Restauracji Biały Młyn w miejscowości Maciejów Stary. Przedstawiono na nim projekt zarządzenia PZO dla tego obszaru oraz omówiono kolejne etapy prac nad planem.

Obwieszczeniem z dnia 25.11.2022 r. znak: WPN.6320.23.8.2022.MOK Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie zawiadomił o sporządzeniu projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Guzówka oraz o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1-5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940).

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 25.11.2022 r. Obwieszczenie zostało również wywieszone na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie w dniach 25.11.-21.12.2022 r. oraz Urzędach Gminy Wysokie i Gminy Turobin w dniach 29.11.-19.12.2022 r. i 28.11.-19.12.2022 r. Podmioty zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. Nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

Obwieszczeniem z dnia 23.07.2025 r. znak: WPN.6320.7.2025.MS Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie ponownie zawiadomił o sporządzeniu projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Guzówka oraz o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1-5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940).

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 24.07.2025 r. Obwieszczenie zostało również wywieszone na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie w dniach 24.07.-22.08.2025 r. oraz Urzędu Gminy Wysokie i Urzędu Miejskiego w Turobinie w dniach 24.07.-14.08.2025 r. Podmioty zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. Nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

Projekt zarządzenia został uzgodniony na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190 ze zm.) przez Wojewodę Lubelskiego pismem z dnia 30 września 2025 r., znak PN-I.0521.26.2025.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana, m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura

2000. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Koszty realizacji działań przewidzianych w planie będą pokrywane z funduszy celowych pozyskanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie.

Niniejszy akt normatywny nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na rynek pracy, nie wpływa na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, nie wpływa także na sytuację i rozwój regionalny.